PEŞTERA MAUREI

[LEGENDĂ NAVAREZĂ]

I

Dinaintea stabilimentului băilor de la Fitero, deasupra unor stînci verticale la ale căror poale curge rîul Alhama, încă se mai zăresc rămăşiţele abandonate ale unui castel arab, celebru în fastele zilelor glorioase ale recuceririi întrucît fusese teatrul unor mari şi memorabile isprăvi, atît din partea celor care l-au apărat, cît şi dintr-a celor care, curajos, i-au ţintuit pe creneluri stindardul crucii. Din ziduri nu se mai păstrează decît cîteva vestigii ruinate. Pietrele foişorului au căzut unele peste altele în şanţ, astupîndu-l cu totul. În curtea armelor cresc tufe de mure şi tulpini de brîncuţă. Oriunde se roteşte privirea, nu se zăresc decît arcuri distruse, bolţi întuncate şi roase. Ici un întregol de parapet, prin ale cărui adîncituri creşte iedera; colo un turn ce încă se mai ţine în picioare ca prin minune; mai încolo stîlpii de tencuială cu verigile de fier care susţineau podul mobil.

În timpul şederii mele la băi, atît pentru a face un exerciţiu care, după cîte mi se spunea, era prielnic pentru starea sănătăţii mele, cît şi îmboldit de curiozitate, în fiecare după-amiază o apucam, prin acele coclauri, pe drumul ce duce către ruinele fortăreţei arabe, iar acolo îmi petreceam ceasuri în şir scormonind pămîntul să văd dacă nu găsesc ceva arme, bătînd în ziduri ca să văd dacă nu sună a gol şi să descopăr ascunzătoarea unei comori, şi vîrîndu-mă prin toate ungherele, cu gîndul de a găsi intrarea vreuneia dintre acele subterane despre care se pune că există în toate castelele maurilor.

Sîrguincioasele mele cercetări erau peste măsură de infructuoase.

Cu toate acestea, într-o după-amiază cînd, după ce-mi pierdusem deja speranţa de a întîlni ceva nou şi curios în înaltul stîncii pe care este aşezat castelul, am renunţat a mai urca la ea, şi mi-am limitat plimbarea la marginile rîului ce curge la poalele sale; umblînd de-a lungul malurilor, văzui un soi de deschizătură căscată în stînca golaşă şi pe jumătate ascunsă de hăţişurile înfrunzite şi dese. Nu fără un pic de teamă, am îndepărtat crengile care acopereau intrarea a ceea ce mi s-a părut a fi o peşteră alcătuită de natură şi care, după ce am înaintat cîţiva paşi, văzui că era o subterană tăiată vertical.

Neputînd pătrunde pînă la capăt, care se pierdea printre umbre, m-am mărginit să observ cu luare aminte sinuozităţile de pe boltă şi pe pămînt, care mi s-a părut că se ridica alcătuind parcă nişte mari trepte îndreptate către înălţimea pe care se află castelul despre care am făcut menţiune, printre ale cărui ruine mi-am amintit atunci că zărisem o uşiţă astupată. Fără îndoială, descoperisem unul din acele drumuri tainice, atît de obişnuite în lucrările militare din acea vreme, care trebuie să fi slujit la a ieşi pe furiş ori la a lua, pe timp de asediu, apă din rîul ce curge în apropiere.

Pentru a mă încredinţa de adevărul ce putea exista în presupunerile mele, după ce ieşii din peşteră prin acelaşi loc pe unde intrasem, închegai o conversaţie cu un muncitor care lăstărea via prin acei coclauri şi de care mă apropiai sub pretextul de a-i cere un foc ca să-mi aprind o ţigară.

Vorbirăm de felurite lucruri neînsemnate: despre proprietăţile medicinale ale apelor din Fitero, despre recolta trecută şi cea viitoare, despre femeile din Navarra şi despre cultivarea viţei-de-vie; în sfîrşit, vorbirăm despre tot ceea ce îi trecu prin cap acelui om, în afară de peşteră, obiectul curiozităţii mele.

Cînd, în cele din urmă, conversaţia reveni la acest subiect, îl întrebai dacă ştia pe cineva care să fi pătruns în ea şi să-i fi văzut capătul.

– Să pătrundă în peştera Maurei! – îmi spuse, parcă uimit cînd îmi auzi întrebarea. Cine ar fi cutezat? Nu ştii domnia ta că din abisul acela iese în fiecare noapte o stafie?

– O stafie! – exclamai eu, zîmbind. Stafia cui?

– Stafia fiicei unui comandant maur care umblă pătimind prin locurile astea, şi se vede în fiecare noapte ieşind înveşmîntată în alb din peştera aceea, şi umplînd la rîu un ulcior cu apă.

Din lămuririele acelui om aflai că, în legătură cu castelul arab şi cu subterana despre care eu bănuiam că se afla în comincare cu el, exista o istorioară, iar cum eu sînt foarte amator de a asculta toate aceste tradiţii, mai cu seamă din gura oamenilor din popor, îl rugai să mi-o povestească, ceea ce el făcu, mai mult sau mai puţin, în aceiaşi termeni în care eu, la rîndul meu, le-o voi povesti cititorilor mei.

II

Pe vremea cînd castelul, din care acum se mai păstrează doar cîteva ruine nedesluşite, era încă ţinut de regii mauri, iar turnurile sale, din care n-a rămas piatră pe piatră, dominau din înaltul stîncii pe care se află toată acea vale fertilă fecundată de rîul Alhama, lîngă tîrgul Fitero a avut loc o bătălie înverşunată, în care a căzut rănit şi prizonier al arabilor un faimos cavaler creştin, demn de renume atît pentru evlavia cît şi pentru curajul său.

Dus la fortăreaţă şi pus în lanţuri de duşmanii săi, stătu cîteva zile în adîncul unei temniţi, zbătîndu-se între viaţă şi moarte, pînă cînd, vindecat ca prin minune de rănile sale, fu răscumpărat cu aur de către oamenii săi.

Se întoarse prizonierul acasă. Se întoarse să-i strîngă în braţe pe cei ce-i dăduseră viaţa. Cînd îl văzură, fraţii săi de arme şi oştenii se bucurară nespus, crezînd că sosise ceasul de a purcede în noi bătălii. Dar sufletul cavalerului se umpluse de o adîncă melancolie, şi nici dragostea părintească, nici strădaniile prietenilor nu-i putură alunga melancolia.

În timpul întemniţării izbutise să o zărească pe fiica maurului comandant, despre a cărei frumuseţe avea ştire, prin faima sa, înaintea de a o cunoaşte. Dar pe care, de cum o întîlni, o găsi cu mult mai presus de gîndul pe care şi-l alcătuise despre ea, încît nu putu rezista ispitei farmecelor sale, şi se îndrăgosti nebuneşte de cineva cu neputinţă de atins.

Luni şi luni îşi petrecu cavalerul făurindu-şi planurile cele mai hazardate şi mai absurde: acum închipuia un mijloc de a sfărîma barierele care îl despărţeau de acea femeie, acum făcea cele mai mari eforturi pentru a o uita, şi cînd se hotăra pentru una, cînd înclina cu hotărîre către cu totul alta, pînă cînd, în cele din urmă, într-o zi îşi adună fraţii şi tovarăşii de arme, puse să-i fie chemaţi oştenii şi, după ce făcu, în cea mai mare taină, toate pregătirile necesare, căzu pe neaşteptate asupra fortăreţei care păzea frumuseţea rîvnită de iubirea sa nesăbuită.

Cînd porniseră în această expediţie, toţi crezuseră că numai rîvna de a se răzbuna pentru cîte pătimise azvîrlit în adîncul temniţelor îl îmboldea pe conducătorul lor. Însă, după ce cucerîră cetatea, toată lumea pricepu adevărata pricină a acelei cutezătoare încercări, în care numeroşi buni creştini pieriseră pentru a contribui la reuşita unei patimi nevrednice.

Îmbătat în iubirea pe care, în cele din urmă, izbuti să o deştepte în pieptul preafrumoasei maure, cavalerul nu pleca urechea cîtuşi de puţin la sfaturile prietenilor, şi nici nu lua aminte la şoaptele şi plîngerile soldaţilor. Şi unii şi alţii cereau cu disperare să plece cît mai degrabă dintre acele ziduri, asupra cărora era firesc că aveau să cadă din nou arabii, după ce îşi reveniseră din panica surprinderii.

Şi, într-adevăr, aşa se întîmplă: alcaidele adună oameni din aşezările învecinate şi, într-o dimineaţă, străjerul din foişorul turnului coborî să-i vestească pe cei doi îndrăgostiţi că, pe tot lanţul de munţi ce se zăreşte de pe acele stînci, se vedea coborînd o asemenea puzderie de războinici încît prea bine se putea spune că asupra castelului avea să cadă întreaga maurime.

Ascultîndu-l, fiica alcaidelui rămase palidă ca moartea. Cavalerul strigă după arme, iar în fortăreaţă totul se puse în mişcare. Soldaţii ieşiră tumultuos din dormitoare; căpeteniile începură să împartă porunci; se coborî poarta de fier, se ridică podul mobil, iar crenelurile se înţesară de arbaletieri.

Cîteva ceasuri mai tîrziu începu asediul.

Castelul se putea numi pe bună dreptate inexpugnabil. Numai prin surprindere, aşa cum puseseră creştinii stăpînire pe el, putea fi cucerit. Astfel apărătorii săi rezistară la una, la două şi chiar la zece asalturi.

Văzînd că se străduiau zadarnic, maurii se mărginiră să-l împresoare strîns, pentru a-i face pe apărători să capituleze de foame.

Într-adevăr, foamea începu să facă ravagii cumplie în rîndurile creştinilor. Însă, deşi ştiind că, odată castelul predat, preţul vieţii apărătorilor săi era capul căpeteniei acestora, nici unul nu voi să-l trădeze, şi aceiaşi oameni care îi condamnaseră conduita jurară să piară în apărarea lui.

Nerăbdători, maurii se hotărîră să mai atace o dată, în toiul nopţii. Asaltul fu crîncen, apărarea disperată, iar ciocnirea înfricoşătoare. În timpul luptei, comandantul maur, cu fruntea retezată de o lovitură de secure, se prăvăli în şanţ din înaltul zidului, unde izbutise să se caţere cu ajutorul unei scări, pe cînd cavalerul primea o lovitură de moarte prin deschizătura din barbacană, în vreme ce şi unii şi alţii luptau corp la corp învăluiţi de umbre.

Creştinii începură să cedeze şi să se replieze. În acest punct, maura se înclină peste iubitul ei, care zăcea la pămînt, muribund, şi, luîndu-l în braţe cu o putere pe care i-o sporeau disperarea şi gîndul primejdiei, îl tîrî pînă în curtea armelor. Acolo apăsă un resort, o piatră se ridică parcă urnită de un impuls supranatural şi, prin gaura pe care, înălţîndu-se, o dăduse la iveală, dispăru cu preţioasa ei încărcătură şi începu să coboare pînă ajunse în fundul subteranei.

III

Cînd cavalerul îşi reveni în simţiri, aruncă împrejur o privire plină de rătăcire şi spuse:

– Mi-e sete! Mor! Mă mistui!

Şi, în delirul dinaintea morţii, de pe buzele sale uscate, peste care răsuflarea îi trecea şuierînd, se auzeau ieşind aceste cuvinte zbuciumate:

– Mi-e sete! Mă mistui! Apă! Apă!

Maura ştia că acea subterană avea o ieşire spre valea pe unde curge rîul. Valea şi toate înălţimile din jur erau înţesate de soldaţi mauri, care, odată cucerită cetatea, îi căutau zadarnic, în toate părţile, pe cavaler şi pe iubita lui, spre a-şi potoli asupra lor setea de exterminare. Cu toate acestea, ea nu şovăi o clipă şi, luînl coiful muribundului,

alunecă asemenea unei umbre prin hăţişul ce acoperea gura peşterii şi coborî la malul rîului.

Tocmai luase apa, tocmai se pregătea să se ridice spre a se întoarce iar alături de iubitul ei, cînd o săgeată şuieră, iar ea scoase un strigăt.

Doi războinici mauri care vegheau în jurul fortăreţei îşi sloboziseră arcurile încotro auziseră crengile mişcîndu-se.

Rănită de moarte, maura izbuti, cu toate acestea, să se tîrască pînă la intrarea subteranei şi să ajungă pînă la capăt, unde se afla cavalerul. Acesta, cînd o văzu însîngerată şi pe moarte, îşi redobîndi firea şi, dîndu-şi seama de imensitatea păcatului pe care atît de aspru îl ispăşeau, îşi întoarse ochii către cer, luă apa pe care iubita i-o oferea şi, fără să şi-o apropie de buze, o întrebă pe maură:

– Vrei să fii creştină? Vrei să mori în religia mea şi, dacă mă mîntui, să te mîntui odată cu mine?

Maura, care căzuse la pămînt leşinată din lipsa sîngelui, făcu o mişcare imperceptibilă cu capul, peste care cavalerul vărsă apa botezului invocînd numele Atotputernicului.

A doua zi, soldatul care slobozise săgeata zări o dîră de sînge la malul rîului şi, urmărind-o, intră în peşteră, unde găsi cadavrele cavalerului şi iubitei sale, care încă mai vin nopţile să rătăcească prin aceste ţinuturi.

***